

OBOWIĘZOWAĆ (44) *vb impf*

Wszystkie o oraz a jasne.

inf obowiązuwać (4). ◇ *praes 1 sg* obowiązuję (8). ◇ *3 sg m* obowiązuje (9). ◇ *1 pl* obowiązujemy (8). ◇ *3 pl* obowiązują (7) ◇ *praet 3 sg m* obowiązuwał (1). *f* obowiązuwała (1). ◇ *imp 2 pl* obowiązuście (1). ◇ *con 3 sg m* by obowiązuwał (1). ◇ *part praes act* obowiązując (4).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w. s.v. obowiązuwać.

1. *Owinąwszy, okręciwszy coś wokół czegoś związywać; circumligare, nexere, obligare, obnectere* *Mącz* (6) : *Nexo, Vltawicznie wiązę/ obowiązuę/ węzły czynię/ zaciągam. Mącz* 244b, 244b.

Zwrot: »obowiązuwać wkoło« (1): Circumligo, Obowiązuę wkoło/ obowiązuę. Mącz 193c.

Przen [kogo, co] (3) : występki tylko nąszląduią y obowiązuia té którzy ie vczynili [quod peccata teneant suos tantummodo Actores JanStat 630] SarnStat 580.

obowiązuwać czym (1): też o tym Sákrámenće [*Ciała i Krwie*] chcą rozumieć: żeby óny elemeⁿta álbo żywioły bez przemienienia fwego/ Chryftuła ónymi ziemskimi elementi nic nieobowiązuiać/ thylo zgoła chleba y winá vzywaiąc *BiałKat* 315v.

Zwrot: »wiarę [czyją] obowiązuwać« = przysięgać na wiarę (1): Obiecuiemy téż wiarę nąszę obowiązuiać [*Deinde spondemus ... JanPrzyw* 6]: iż Zamków y Miałt przerzeczoného Królestwa/ z których Vrzędy y Stolicy ładowné pochodzą/ iáko Kráková/ Biéczá/ Sączá [...] żadnému iedno obywałóm álbo Stároftóm/ którzy w tymże Królestwie są/ nie damy. *SarnStat* 884.

2. *Przywiązywać; przen (2) : Dedicó, Obowiązuę/ Przywłazczam. Mącz* 85b.

obowiązuwać co do czego (1): Gdyż my ktorzy fie krześciani być ozywamy/ á wiernymi náśladowcy Pána Kryfthułowymi/ ni do czego inego wiary nąszey obowiązuwać nie mamy [...] iedno thylko ná łámył fczczyrył/ prawdziwym/ á nieomyłnym łowie Bożym. *RejPos* 88.

3. *Nakładać obowiązek zrobienia czegoś, nakazywać, zobowiązywać, zmuszać do czegoś; obligare* *Mącz, JanStat, Cn; adstringere Mącz, JanStat; obstringere Mącz; alligare Cn [w tym: kogo (27)] (35) :* Obstringo, Obciągam obowiązuę/ też obowiązuę/ powinnym czynię *Mącz* 421d, 421b; Ale iefli y potomki kto obowiązuie, to iuż będzie *pactum reale nie personale SarnStat* 1269, 130.

obowiązuwać do czego (3): RejPos 88 *marg;* bo tákowi ktorzy gwałtem cudze dobrá biorąc przyługuia fię inżym nimi/ bądź też drugie do poług fwych obowiązuia/ nie zá fczzodroblive/ ále zá złoŃniki y niespráwiedliwe ludzi máia być łłufznie miani *Phil* F3; *PowodPr* 76.

obowiązuwać około czego (1): Iakob obowiązuie Iozefá około pogrzebu fwego. *BibRadz Gen* 47 *arg.*

obowiązuwać k(u) czemu (2): Mącz 193c; Vltawy nové zadného obowiązuwać nie máia ku trzymániu ich, áz piérwéy będą obwołáne. *SarnStat* 50.

obowiązuwać na co (1): MIKOŁAY BISKVP ALSPERíki z fwą Kápitułą czyni posłufzenŃstwo Kázimierzowi Krolowi Polłkiemu/ y sukceŃsory fwe obowiązuie n toż posłufzenŃstwo Krolom Polłkim [*successoresque suos ... obligatos facit JanStat* 907] *SarnStat* 1123.

obowiązuwać przez co (1): nas/ y potomki nąszé/ y Kápitułę nąszę przerzeczoną/ z Wafállí y poddánemi Kościółá nąszego wfzyłtkiémi przez ninieyfzy łift obowiązuie my [*tenore praesentium obligamus JanStat* 912]. *SarnStat* 1128.

obowiązuwać czym [= *do czego*] (1): Stárey wiáry ludzy tymi náukámi nieobowiązuwać/ wízákże/ iefli ktorzy Luteryani chcą od rzeczy poczętey przełtác/ niemáią być odrzuceni od krześcíaństwá *BielKron* 232v.

obowiązuwać czym [= *przez co*] (8): [*listy i przywileje*] ząwłzé tákiemi záchowamy My lámi/ y potomki náłzé Króle Polłkie záchowác/ y niwczym ich nienárułzenie dżierżéc tym przywileiem náłzym obowiązuujemy. *SarnStat* 1190, 1061, 1126. Cf *Zwroty*.

cum inf (6): OBLIGATIONES IN SOLIDVM zową, gdy iedną ręką mąż z żoną, álbo rękoyne [!] przymuią dług iáki y pífzą tám *coniuncta manu* obowiązuąc płácíc *vnus pro singulis, et singuli pro vno* *SarnStat* 1268; *Decretum Macedonianum* nie obowiązuie długów płácíc fynowłkich, á zwłáczzá gdy fie v kart zádłuży, álbo zápífze. *SarnStat* 1268, 899, 1061, 1190, 1252.

Ze zdaniem dopełnieniowym [iż (2), aby (2)] (4): Coż tedy inšzego te Herby ípráwuią/ iedno iż nas obowiązuą/ ábyłmy śláchetności przodkow náłzych náśłádownáli [*Quid igitur istis ipsis stemmatis efficitur, quam necessitas nobis imponitur imitande nobilitatis maiorum nostrorum*] *ModrzBaz* 42; Nas/ Kościół/ Kápitułę/ y poddáné náłzé y ich potomki obowiązuujemy: iż té Artykuły ná wieki będą chowác *SarnStat* 1124, 1126, 1127.

Zwroty: [»obowiązuwać na Boga w Trojcy jedynego«: obowiązuem cię ná Bogá w Trojcy iedynego/ ábyś nam powiedział/ zkąd ty ksiáńzki małz *SkarŻyw* 135 (*Linde*).]

»przysięgą, pod przysięgą obowiązuwać« = *obstringere* *Mącz* (2:1): *Mącz* 257d; Achab/ álbo Achaw nie włádał inemi kroleřtwy/ żeby ie przyłięgą obowiązuwał *BudBib* b3; Co wřzyłtko czynić/ y wypełnić/ mocnie dżierżéc w łkutku wřzyłtkim ząwłdzy pod náłzą przysięgą siebie y potomki náłzé obowiązuujemy. *SarnStat* 1025.

»przeciw przysiędze obowiązuwać« (1): [*Konfederacyja*] wřzyłtkie inřze perfony kátolickie obowiązuie łumnnieniem/ przeciw przysiędze raz ná krzćie Bogu wczynioney. *PowodPr* 45.

»wiecznymi czasy [= *na wieczne czasy*] obowiązuwać« (1): wřłyłtkye przykazánýa boże wyeczne łá [...] A nye tylko żydy/ ále y nas krzełciýány wyiecznymi czáły obowięzuyą/ Ale duchownym obyczáyem. *KromRozm II* 1.

»wiarą, sumnnieniem obowiązuwać« (1:2): Ian Márgrobiá prośł Cefárzá/ áby go złą wiarą álbo Sumnnieniem nieobowiązuwał/ wřzak wřzyłtki inne rzeczy podeymę/ okrom nárułzenia łumnnienia *BielKron* 233, 233; *PowodPr* 45.

W przen [co] (3) : Abowiem [*Bóg*] [...] moze nas obronić kiedy chce y ná wieki/ ábo theż nas poborzyć przed náłzymi nieprzyációłmi/ A przetoz wy nie obowięzuyćie rad Páná Bogá náłzego [*Vos autem ne alienetis consilia Domini Dei nostri*]. *BibRadz Iudith* 8/10.

Zwroty: »obowiązaniem obowiązuwać duszę« (1): Lecż iefli iey odmowi óciec iey onego dnia ktorego słyłzał iáki kolwiek iey łlub/ y obowięzánie iey ktorym obowięzuwálá dufzę łwoię/ (tedy) nie poydzie/ á Iehowá odpusći iey *BudBib Num* 30/5.

»[komu] wiarę obowiązuwać« = *przysięgać wierność* (1): A co wiedźcie z kogo Bog więcey kontent/ iefli nie z tego/ kto nie znáiąc go/ áni mu wiáry obowięzuąc/ nabożeńłtwá łwego choć złego we wřzem przełtrzcga áż do vmoru *PowodPr* 15.

a. *O prawach, przykazaniach itp. [kogo] (4) : przykazánya [...] tych tylko obowięzuyą/ ktorzy fą pod zakonem/ to yeft/ żydy á nye krzeſciyány. KromRozm II n; WujNT 495; Prawá poſpolité y Vítawy Koronné nie iednégo/ ale poſpolity lud obowięzuią [non unum sed communem populum afficiunt JanStat 137] SarnStat 50, 918.*

Synonim: 3. obciążać.

Formacje współrdzenne cf WIĘZAĆ.

Cf OBOWIĘZOWANY, OBOWIĘZUJĄCY, OBWIĘZOWAĆ